

УДК 655.41(477.83-25)

*Аліса Кухленко,
магістерка філологічного факультету
Запорізького національного університету*

XX Форум видавців у Львові: шлях книги до читача

Книга здавна вважалася найкращим подарунком, особливо до ювілею її автора. Тож не випадково чимало учасників Форуму видавців у Львові прикрасили свої експозиції Шевченковим "Кобзарем", 200-річчя якого, відповідно до указу Президента, наступного року відзначатиметься на державному рівні.

Столичне видавництво "Критика" репрезентувало факсимільне видання Шевченкових "Гайдамаків", здійснене ним спільно з Інститутом критики, Інститутом джерелознавства НТШ-А та за підтримки Наукового товариства імені Шевченка в Америці. Воно складається з трьох книг: факсиміле "Гайдамаків" 1841 року, монографії професора Григорія Грабовича "Шевченкові "Гайдамаки": Поема і критика" та праці Олеся Федорука "Перше видання Шевченкових "Гайдамаків": Історія книжки".

Факсимільне видання "Гайдамаків" відтворює першодрук з граничною точністю: кількість сторінок, їхній розмір, гатунок паперу і, найважливіше, текст. Розвідка-інтерпретація Григорія Грабовича по-новому й у глобальному контексті осмислює як рецепцію твору, так і його форму та зміст, а також роль поеми у становленні Тараса Шевченка як національного поета. У щедро ілюстрованому дослідженні-коментарі Олеся Федорука переглянуто та узагальнено друковані й архівні джерела, пов'язані з історією написання, виходу у світ і поширення поеми. У додатку вміщено критично вивіреним текст "першого видання "Гайдамаків".

Це видання — серед переможців конкурсу "Найкраща книга Форуму видавців—2013". Гран-прі отримали: "Фізика майбутнього" Мічіо Кайку ("Літопис", Львів), "Пятикнижжя" Грицька Чубая ("Літопис", Львів), "Малевич" Жана-Клода Маркаде ("Родовід", Київ). У лютому цього року виповнилось 135 років з дня народження художника-авангардиста, про якого йдеться в останньому з названих видань, яке стало справжньою сенсацією ювілейного Форуму видавців.

Найкращими книгами названо й "Гуцульські світи: Лексикон" Наталі Хобзей, Тетяни Ястремської, Оксани Сімонович, Ганни Дидик-Меуш (Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львів), "Походження імен та релігійно-міфологічної функції давньоруських і східноєвропейських божеств" Михайла Худаша (Інститут народознавства НАН України, Львів), серії "Українська Поетична Антологія" та "Доросла серія" "А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", Київ), "Дзеркало ідентичності" Тетяни Яковенко ("Лаурус", Київ), серія газети "День" "Підризна література" (за загальною редакцією Лариси Івшиної) ("Українська прес-група", Київ), "Підручник із журналістики" Іва Аньеса (Видавничий дім "Киево-Могилянська академія", Київ), "Imbra vitae" Павла Жолтовського (видавець Олександр Савчук, Харків), "Імператор усіх хвороб. Біографія раку" Сіддгартхи Мукерджі ("Ви-

давець О. О. Жупанський", Буча, Київська обл.), трьохтомник "Європейський словник філософії" ("Дух і літера", Київ).

Про відомого українського письменника і вченого Віктора Петрова розповів у своїй книзі "Віктор Петров. Нариси інтелектуальної біографії ученого" ("Герда", Дніпропетровськ, Віталій Андреев), а Богдан Горинь — про українського графіка Софію Караффі-Карбут — "Любов і творчість Софії Караффі-Карбут" ("Апріорі", Львів). Обидва письменники — серед переможців конкурсу, а герої видань — ювіляри. Віктору Петрову наступного року виповнилось б 120 років, а Софії Караффі-Карбут — 90. Тридцять п'ять років по смерті, книгою "Над київськими зошитами" ("Ярослав Вал"), яку також назвали призером конкурсу, повернувся до українського читача Леонід Кисельов, який помер у 22 роки. Відзначена нагородою Форуму ще одна книга цього столичного видавництва — "Відкритий райдер" Олени Гусейнової. До речі, до Форуму видавців у Львові воно випустило й "Що записано у книгу життя. Михайло Коцюбинський та інші", уже сама назва твору говорить, що видання присвячене класику української літератури, півторасотлітній ювілей, якого відзначатимемо наступного року, інші — Євген Чикаленко, Володимир Винниченко, Сергій Єфремов, Володимир Леонтович, Михайло Могиланський — видатні постаті вітчизняної літератури і культури.

Самому ж Володимирі Винниченку відомий літературознавець та історик Надія Миронець присвятила роман "Володимир Винниченко: таємниці кохання". До 200-річчя Великого Кобзаря "Ярослав Вал" перевидав подарункове видання "Живого Шевченка" Дмитра Чуба (Нитченка), а також "Словник Шевченкової мови" митрополита Іларіона (Івана Огієнка), які були виставлені в експозиції Форуму. Були там й інші видання, що побачили світ після торішньої виставки. Загалом "Ярослав Вал" презентував кілька десятків нових книг, ось деякі найзнаковіші, з якими мали нагоду ознайомитись відвідувачі виставки: "Між морем і часом" Григорія Гусейнова — подарункове видання, до якого увійшли три документальні повісті — хрестоматійний зразок так званої культурологічної прози, що її культивує у видавництві тільки цей письменник; "Смерть по-білому" і "Притула" Віктора Баранова; "Камінь від хандри" Василя Бондаря; том спогадів і документів "Українська Гельсінська Спілка", упорядкований відомим правозахисником Олесем Шевченком.

Василь Самчук осмислив у своєму новому романі "Книга забуття" події Афганістану, його відлуння у людських долях і в нашому суспільстві. Документально-біографічний роман "Слово і меч" Василя Горбатюка відкрив читацькому загалу сторінки біографії журналіста, літературознавця, бібліографа і письменника, видавця, активного учасника визвольних змагань доби УНР Павла Богацького. Події тих бурх-

ливих літ лягли в основу ще одного його твору "Українська хата". Обидві книги вийшли напередодні Форуму.

Леся Гончар і Руслан Найда — постійні автори "Ярославового Валу". У результаті цієї співпраці цьогоріч на Форумі було представлено "Козацьку кухню" — книгу народознавчого характеру, директор видавництва Михайло Слабошпицький назвав це видання абсолютно унікальним. У ньому вміщено не тільки 200 оригінальних рецептів. Там — наша історія, легенди, дотепи, а ще — блискуча графіка Руслана Найди, який репрезентує український фольклорний сюрреалізм книги народознавчого характеру. Це святкове ошатне видання буде бажаним подарунком для господинь на кухні, але ця книга — не тільки для неї. Вона — для всіх, хто не байдужий до національної історії.

До речі, торік Леся Гончар і Руслан Найда видали "Козацький роман", у якому виразно звучить голос Студентської революції на граніті 1990 року. Це голос неконформістів, котрі безкомпромісно оцінюють стан справ в Україні. Видання "Без догмату" Юрія Дорошенка також можна назвати важливим. Ця книга принесла авторові в один рік дві премії — ім. Івана Огієнка та ім. Анатолія Москаленка. "Засвітилися" на форумі й книги метрів вітчизняної літератури — Романа Іваничука — роман "Торговці", та Юрія Щербака — диалогія "Час смертохристів" та "Час Великої Гри", що були видані саме до львівського книжкового дійства і викликали широкий резонанс.

На форумі також були представлені: книжка Леоніда Горлача "Знак розбитого яра" (удостоєна торік Національної премії ім. Тараса Шевченка); Галини Пагутяк "Зачаровані музиканти", "Сни Юлії і Германа"; Валерія Гужви "Стигма. Привид Шекспіра", "Спроба жити" (прозові), "Вежа", "Ветроград", "Порцеляновий янгол", "Люстерко" (поетичні); подарункові видання, що вийшли у серії "Persona grata".

Промовистий факт: кожна десята книга зі 100 тисяч, що були представлені на стендах учасників (всього їх було 220), — новинка. На самому ж святі книги у столиці Галичини зареєструвалось понад 700 учасників: 370 письменників, поетів, літературних критиків з України та ще 23 із зарубіжних країн, понад 230 бібліотекарів з усіх областей та Автономної Республіки Крим.

Серед новацій цьогорічного фестивалю — уперше за 20 років його існування запроваджено номінацію "Країна — Почесний гість". Нею стала Польща, яка запропонувала учасникам 53 культурних заходів. У польській програмі взяли участь науковець Зігмунт Бауман, режисер і письмен-

ник Кшиштоф Зануссі, письменники та журналісти Маріуш Щигел, Вітольд Шабліовський, Тадеуш Домбровський, літературний критик Юстина Соболевська. У рамках цієї програми відбулась зустріч із відомим польським поетом Еугеніушем Ткачишиним-Дицьким та письменницею, перекладачем і літературним критиком Маріанною Кіяновською. Еугеніуш Ткачишин-Дицький — це постать, без якої візії до польської поезії є неповною і навіть неможливою. Цікавим фактом є те, що він народився у місті Любачів, що знаходиться на кордоні України з Польщею, тому автор володіє обома мовами, і в його поетичному мовленні прослідковується відступи від норм польської граматики і вплетення в текст українських слів.

У конференц-залі Палацу мистецтв пройшла презентація книжки "Час умирати" і зустріч з її автором, відомим польським кіно- і театральним режисером Кшиштофом Зануссі. Ця книга вийшла близько півроку тому, і з того часу було розпродано більше половини її накладу. У відвідувачів форуму вона також користувалась попитом, чимало з них поповнили книгою свої колекції. Українське видання суттєво відрізняється від російського і має окремий розділ під назвою "Моя Україна" — написане спеціально для українського читача.

Цікавою була й програма заходів, підготовлена господарями книжкового дійства. Цьогоріч видатній українській письменниці Ользі Кобилянській виповнюється 150 років. Безперечно, цей ювілей знайшов відображення на фестивалі. Відбулася низка заходів у межах теми "Жінка у світі: що змінюється" (на неї організаторів надихнула письменниця-ювілярка). У них взяли участь: Марія Матіос, Галина Пагутяк, Лариса Денисенко, Галина Вдовиченко, Наталка Сняданко, російська письменниця Тетяна Толстая, літературознавці Віра Агеева, Ірина Старовойт та інші. На молодих журналістів і літературних критиків була розрахована програма "Контекст-2", яка збрала лекторів з України, Росії, Польщі, Німеччини, Швеції. Серед інших виставкових заходів, що запам'яталися — ніч поезії та музики нон-стоп за участю Юрія Малковича, Юрія Андруховича, Сергія Жадана; авторські зустрічі з Валерієм Шевчуком, Еммою Андрієвською, Ігорем Калинцем, Василем Шклярем, Ярославом Мельником.

Загалом, у рамках цьогорічного форуму було проведено понад 800 заходів.

Надійшла в редакцію 24 вересня 2013 року